

Het Menasseh ben Israel Instituut – inhoudelijk jaarverslag 2017

Bestuurssamenstelling, per 31 december 2017:

Prof. dr. I.E. Zwiep – voorzitter

Prof. dr. E.G.L. Schrijver – secretaris-penningmeester

Mr. J.L. Davidson

Prof. dr. B.M.J. Wasserstein

Directeur: dr. D.J. Wertheim

Uitvoerend secretaris: drs. M. Witvoet

Activiteitenverslag:

Amsterdam Yiddish Symposium (11). In samenwerking met Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf en met dit jaar het thema Jiddisj na 1945. Bijdragen door Anita Norich (University of Michigan), Gali Drucker Bar-Am (Tel Aviv University) en Joanna Nalewajko-Kulikow. Het tiende deel in de publicatieserie werd tijdens dit symposium gepresenteerd.

Lezingenserie De joodse conditie in een postkoloniaal tijdsgewricht. Binnen deze serie vonden in 2017 drie activiteiten plaats: een debatavond op 21 februari 2017: Identiteit in Verkiezingstijd; een lezing door Hasia Diner (New York University) op 15 mei 2017 en een lezing door Ella Shohat (ook van New York University) op 21 juni 2017.

Ter gelegenheid van de **boekpresentatie** van *The Jew as Legitimation* op 8 maart 2017 sprak Prof. David Ruderman over: *The Legitimation of Christianity through Jewish Sources; Three Historical Examples from the Early Modern and Modern Periods*.

Op 22 mei 2017 vond de **boekpresentatie** plaats van *Geschiedenis van de Joden in Nederland*, voorafgegaan door een symposium in de Portugese Synagoge, met bijdragen door de hoogleraren Karin Hofmeester, Judith Frishman, Evelien Gans en Bernard Wasserstein, onder voorzitterschap van Emile Schrijver. Het eerste exemplaar werd uitgereikt aan voormalig minister van Justitie, Ernst Hirsch Ballin.

Als onderdeel van het gasthoogleraarschap (zie onder “leerstoelen” hieronder) hield Steven Aschheim op 12 oktober 2017 de **lezing** *Empathy, Autobiography and the Tasks and Tensions of the Historian*, gevolgd door responses door Marjan Schwegman en Bernard Wasserstein.

In samenwerking met Stichting Charlotte Salomon en het Joods Historisch Museum vond op 31 oktober 2017 een **symposium** plaats getiteld *Charlotte Salomon 1917-2017, Overwinning op de Angst*, met lezingen door neurowetenschapper Damiaan Denys (AMC, UvA), hoogleraar Duitse geschiedenis Georgi Verbeeck (Katholieke Universiteit Leuven, Universiteit van Maastricht), Darcy Buerkle (Smith College Northampton, Massachusetts) en auteur en publiciste Désanne van Brederode. In de ochtend vonden in het Joods Historisch Museum een inleiding door Judith Belinfante en een rondleiding langs de tentoonstelling over Charlottes werk plaats.

Projecten

Geschiedenis van de Joden in Nederland: in het voorjaar van 2017 werd dit meerjarige onderzoeksproject beëindigd met het drukken en uitgeven van het boek bij Uitgeverij Balans.

Ook werd het onderzoeksproject *The Jew as Legitimation*, gestart in 2014 en naar aanleiding van het gelijknamige congres in augustus 2013, afgesloten met het uitgeven van het boek door uitgeverij Palgrave MacMillan in New York.

Het tweejarige onderzoeksproject *Intellectuals without borders: Haskalah and Wissenschaft des Judentums in the lives and oeuvre of Solomon Judah Löb Rapoport and Isaac Samuel Reggio* werd voortgezet door onderzoeker Alessandro Grazi.

Ook werd het eerste deel van het onderzoeksproject *Reconstructie collectiegeschiedenis Ets Haim – Livraria Montezinos* verricht, door Anna de Wilde.

Publicaties in 2017:

- David J. Wertheim, *Tradition and Modernity in Ets Haim*, Menasseh ben Israel Instituut Studies xiv.
- Judith Frishman (ed.), *New Perspectives on Jewish Historiography*. Menasseh ben Israel Instituut Studies xiii.
- Hans Blom, David Wertheim, Hetty Berg en Bart Wallet (red.), *Geschiedenis van de Joden in Nederland*, Uitgeverij Balans
- David J. Wertheim (red.), *The Jew as Legitimation. Jewish-Gentile Relations Beyond Antisemitism and Philosemitism*, Palgrave Macmillan.

Leerstoelen

In 2017 is met de instelling van de **Chair in Joodse Studies** aan de Universiteit van Amsterdam een start gemaakt met het uitnodigen van gasthoogleraren, die voor een bepaalde periode deze leerstoel bezetten. In 2017 werd daartoe Steven Aschheim, senior onderzoeker op het gebied van joodse studies en hoogleraar aan de Hebreeuwse Universiteit in Jeruzalem, uitgenodigd. Steven Aschheim hield naast colleges aan de universiteit, ook een stafcolloquium en een publiekslezing (op 12 oktober 2017, in de Uilenburger Synagoge).

Publicaties en lezingen door David Wertheim

Publicaties:

- Wertheim D.J. (ed.) *The Jew as Legitimation* (New York: Palgrave, 2017)
- 'Introduction: *The Jew as Legitimation, Jewish-Gentile Relations Beyond Antisemitism and Philosemitism*' in: Wertheim D.J. (ed.) *The Jew as Legitimation* (New York: Palgrave, 2017) 1-15.
- 'Geert Wilders and the Nationalist-Populist Turn Toward the Jews in Europe Wertheim' in: Wertheim D.J. (ed.) *The Jew as Legitimation* (New York: Palgrave, 2017) 275-289.
- Hans Blom, David Wertheim, Hetty Berg, Bart Wallet (eds.) *Geschiedenis van de joden in Nederland* (Amsterdam, Balans, 2017)
- 'Inleiding' Hans Blom, David Wertheim, Hetty Berg, Bart Wallet (eds.) *Geschiedenis van de joden in Nederland* (Amsterdam, Balans, 2017) 11-19.
- Wertheim, D. J., "The Price of an Entrance Ticket to Western Society, Ayaan Hirsi Ali, Heinrich Heine and the Double Standard of Emancipation" in: Renton, James, Gidley, Ben (eds.) *Antisemitism and Islamophobia in Europe A Shared Story?* (Palgrave Macmillan: London, 2017) 261- 275.
- *Het Mysterie van Spinoza's Ban*, Thoth (2017)

Lezingen:

- 22 mei 2017: introductie bij presentatie *Geschiedenis van de joden in Nederland*
- 14 juni 2017, Boekhandel Libris Venstra, Amstelveen, *Geschiedenis van de Joden in Nederland* (met Hans Blom)
- 18 okt 2017, Oostkamp, België, Spinoza, 'De banvloek van Spinoza, Over de pogingen die op te heffen en waarom het nooit lukte.'